

НИЙСЛЭЛИЙН МОНГОЛ АРДЫН
НАМЫН ХОРОО

ХОТЫН СЭРГЭЛТ 20 МИНУТЫН ХОТ

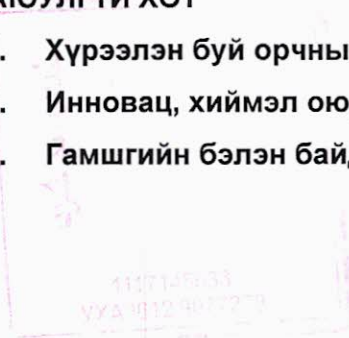
Нийслэлийн Монгол Ардын Намын 2024 оны
НИТХ-ын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр

УЛААНБААТАР ХОТ
2024 ОН

1. БИДНИЙ ХОТ	2
1.1. Иргэдийн оролцоотой хот төлөвлөлт	2
1.2. Дэд төвүүдийн хөгжил	2
1.3. Орон сууцны хүртээмж	3
1.4. Эрчим хүч, дулааны бие даасан байдал	4
1.5. Ус хангамж, ариутгах татуурга	4
2. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ХОТ	5
2.1. Сургууль, цэцэрлэгийн хүртээмж	5
2.2. Эрүүл мэндийн үйлчилгээний хүртээмж	5
2.3. Хүний хөгжил, нийгмийн хамгаалал	6
2.4. Олон төрөлт нийтийн тээвэр	7
2.5. Авто замын хүртээмж	7
3. НОГООН ХОТ	8
3.1. Хүнсний хангамж, чанар, аюулгүй байдал	8
3.2. Ногоон байгууламж	9
3.3. Агаар, хөрс, дуу чимээний бохирдол	9
3.4. Хог хаягдлын менежмент	10
4. ОРЛОГОТОЙ ХОТ	10
4.1. Хувийн хэвшлийг дэмжинэ	10
4.2. Нийслэлийн өмчийн зөв менежмент	11
4.3. Хотын соёл, спорт урлаг, аялал жуулчлал	11
4.4. Дагуул хот ба аж үйлдвэрийн парк	12
5. АЮУЛГҮЙ ХОТ	12
5.1. Хүрээлэн буй орчны оновчтой төлөвлөлт	12
5.2. Инновац, хиймэл оюун ухаан, цахим үйлчилгээ	13
5.3. Гамшгийн бэлэн байдал	13

ХОТЫН СЭРГЭЛТ - 20 МИНУТЫН ХОТ

1. БИДНИЙ ХОТ

1.1. Иргэдийн оролцоотой хот төлөвлөлт

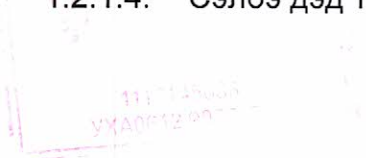
- 1.1.1. Хотын даргыг иргэд шууд сонгодог болж, үйл ажиллагааны тайланг жил бүр олон нийтээр ил тод, нээлттэй хэлэлцүүлдэг болгоно.
- 1.1.2. Эрх мэдэл, төсөв санхүүгийн хувьд нэгдсэн удирдлагаас хамааралтай байсан 6 дүүрэг, 204 хороодыг 14 хот 42 хороолол болгон төрийн үйлчилгээг иргэндээ ойртуулна.
- 1.1.3. Улаанбаатар хотын 2040 он хүртэлх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг батлуулж хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.4. Иргэний ая тухтай, аж төрөх боломжийг нэмэгдүүлж, иргэд өөрийн гэрээс 20 минутын зайд өдөр тутмын хэрэгцээт нийгмийн суурь үйлчилгээг шуурхай авах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.1.5. Иргэд хотынхоо ойрын болон хэтийн төлөвлөлтөд оролцох боломжийг бүрдүүлж, бичил болон жижиг төслүүдийг оршин суугчид хэрэгжүүлэх боломж бололцоог нээнэ.
- 1.1.6. Төлөвлөлтөд тулгуурласан төсвийн хөрөнгө оруулалт, орон нутгийн хөгжлийн сангийн уялдааг бэхжүүлнэ.
- 1.1.7. Төлөвлөлтийн бус барилгажилтын золиос болсон орон сууцны хотхон, хорооллыг дахин шинэчилж, авто зогсоол, ногоон байгууламж, сургууль, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.1.8. Зохицуулалтын алдаатай шийдвэрээс үүдэлтэй тусгай хамгаалалттай газар бий болсон суурьшлын бүсийг цэгцлэх хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.
- 1.1.9. Иргэд хувийн хэвшлийн оролцоотойгоор автомашингүй гудамжийг бий болгож, автомашингүй өдрийн тоог нэмнэ.
- 1.1.10. Худалдаа, үйлчилгээ, соёл урлаг, аялал жуулчлалын зориулалт бүхий төрөлжсөн гудамжийг байгуулж, нэгдсэн загварыг оршин суугчдын оролцоотойгоор гаргаж мөрдүүлнэ.

1.2. Дэд төвүүдийн хөгжил

- 1.2.1. Хотын төвлөрлийг сааруулж, гэр хорооллыг орон сууцжуулах, түгжрэл, орчны бохирдлыг бууруулах хүрээнд амьдрах орчин, дэд бүтэц, нийгмийн үйлчилгээ, бизнесийн боломжийг нэгдсэн байдлаар төлөвлөсөн дэд төвүүдийг хөгжүүлнэ.

Үүнд:

- 1.2.1.1. Баянхошуу-Ханын материал дэд төв
- 1.2.1.2. Сонгинохайрхан дэд төв
- 1.2.1.3. Толгойт дэд төв
- 1.2.1.4. Сэлбэ дэд төв

- 1.2.1.5. Дамбадаржаа дэд төв
- 1.2.1.6. Дэнжийн мянга дэд төв
- 1.2.1.7. Шархад дэд төв
- 1.2.1.8. Амгалан дэд төв
- 1.2.1.9. Дарь-Эх дэд төв
- 1.2.1.10. Яармаг дэд төв
- 1.2.2. Дэд төвүүдэд түшиглэсэн гэр хорооллыг орон сууцжуулах бодлого, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, иргэдийн эрүүл, аюулгүй амьдрах орчин нөхцөлийг бүрдүүлсэн төрийн болон нийгмийн цогц үйлчилгээг хүртээмжтэй авах боломжтой нэгдсэн төлөвлөлт бүхий 40,000 айлын орон сууцны цогцолбор хорооллыг барьж ашиглалтад оруулна.
- 1.2.3. Дэд төвд их дээд сургууль, худалдаа, үйлчилгээ, томоохон хүнсний зах, агуулах, худалдааны төв, соёл, урлаг, спортын цогцолбор, зорчигч тээврийн төвүүдийг бүтээн байгуулах, шилжүүлэх арга хэмжээг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.4. Дэд төвд орон сууц барьсан аж ахуйн нэгжид татварын хөнгөлөлт үзүүлэх бодлого баримтална.

1.3. Орон сууцны хүртээмж

- 1.3.1. "Миний түрээсийн орон сууц" хөтөлбөрийн хүрээнд нийслэлийн иргэд түрээслэх, түрээслээд өмчлөх орон сууцны төслийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
- 1.3.2. "Миний ажилтан орон сууцтай" хөтөлбөрийн хүрээнд төрийн албан хаагчид болон ажилтандаа орон сууц худалдан авахад дэмжлэг үзүүлсэн хувийн хэвшлийн ААН-үүдэд хөнгөлөлт үзүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.
- 1.3.3. Ипотекийн зээлийн 50-аас багагүй хувийг Улаанбаатар хотын дэд төв, дагуул хот, гэр хорооллын өрхөд олгоно.
- 1.3.4. "Улаанбаатар хотын орлогод нийцсэн ногоон орон сууц төсөл"-ийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.5. Пассив, хайбрид байшинд шилжих хүсэлтэй өрх, аж ахуйн нэгжид ногоон орон сууцны зээл, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.3.6. Нийтийн орон сууцны хуучин барилгын гадна фасадыг шинэчлэх, дулаан алдагдлыг бууруулах ажлыг хувийн хэвшил, иргэдийн оролцоотойгоор хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.7. Ашиглалтын шаардлага хангахгүй нийтийн зориулалттай орон сууцны барилгыг буулган, шинээр барина.
- 1.3.8. Нийтийн орон сууцны хэрэглэгчдийн халаалтын төлбөрийг талбайн хэмжээгээр биш дулааны тоолуур ашиглан бодит хэрэглээгээр нь тооцох зохицуулалтыг нэвтрүүлнэ.

111714563
УХАСР12

1.4. Эрчим хүч, дулааны бие даасан байдал

- 1.4.1. Эрчим хүч, дулааны төвлөрсөн эх үүсвэрийн өргөтгөл, шинэчлэлтийн ажил, тархмал эх үүсвэрийн ажлыг эрчимжүүлж, үнийн тарифыг чөлөөлж, зах зээлийн чөлөөт өрсөлдөөнийг дэмжих бодлого баримталж, найдвартай, аюулгүй байдлыг хангана.
- 1.4.1.1. Дулааны II, III цахилгаан станцуудын хүчин чадлыг өргөтгөн шинэчилнэ.
- 1.4.1.2. Багануурын 400 МВт-ын цахилгаан станцыг барина.
- 1.4.1.3. Эмээлт эко аж үйлдвэрийн паркт 25 МВт-ын дулааны цахилгаан станцыг барьж байгуулна.
- 1.4.1.4. Бие даасан, тархмал дулааны эх үүсвэрээр дулаан хангамжийн суурилагдсан хүчин чадлыг 595 МВт-аар нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.1.5. Бөөрөлжүүтийн ордыг түшиглэсэн 600 МВт-ын хүчин чадал бүхий цахилгаан станцыг үе шаттайгаар ашиглалтад оруулна.
- 1.4.1.6. 50 МВт буюу 200 МВт/цаг баттерей хураагуурын станцыг барьж оргил цагийн ачааллыг бууруулна.
- 1.4.1.7. Угсармал орон сууцнуудад дулаан техникийн шинэчлэлийн төсөл хэрэгжүүлэн дулаан алдагдлыг бууруулах замаар эрчим хүчийг хэмнэнэ.
- 1.4.1.8. Байгалийн хийгээр ажиллах дулааны эх үүсвэрүүдийг барих, уурын зуухуудыг хийн хэрэглээ рүү шилжүүлэх зэрэг нүүрсний хэрэглээг байгалийн хийн хэрэглээрүү үе шаттайгаар шилжүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
- 1.4.2. Сэргээгдэх эрчим хүчний хэрэглээ
- 1.4.2.1. Ногоон зээлийн санхүүжилтээр олон улсын байгууллагатай хамтран хашаа бүрд өрхийн нарны панел цахилгаан хураагуур, халаалтын системийн тогтолцоог бий болгох, байшин, гэр хорооллын дулаалга, дулаан алдагдлыг бууруулах төсөл хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.2.2. Өрх бүр өөрийн илүүдэл эрчим хүчний төвийн эрчим хүчинд нийлүүлэх түүнчлэн бууруулсан хүлэмжийн хийн хэмжээгээр нүүрсхүчлийн хийн кредитийн олон улсын зах зээлээс санхүүжилт авах эрх зүй болон санхүүжилтийн механизмыг бий болгоно.

1.5. Ус хангамж, ариутгах татуурга

- 1.5.1. Туул усан цогцолбор төслийг хэрэгжүүлэн ундны усны баталгааг хангана.
- 1.5.2. Төвлөрөл ихтэй хэсгийн шугам сүлжээг туннеллийн системд шилжүүлэх ажлыг үе шаттайгаар эхлүүлнэ.
- 1.5.3. Туул-1 коллекторын бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлж, Улаанбаатар хотын шинэ төв цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулна.
- 1.5.4. Дэд төвүүдэд хэсэгчилсэн ариутгах татуургыг төр хувийн хэвшлийн түншлэлтэйгээр барьж байгуулна.
- 1.5.5. Эмээлт эко аж үйлдвэрийн паркт олон улсын стандартад нийцсэн цэвэрлэх байгууламжийг барьж байгуулна.

- 1.5.6. Хаягдал ус дахин боловсруулах, цэвэрлэсэн буюу саарал усыг дахин ашиглах үйл ажиллагааг дэмжин хөгжүүлнэ.
- 1.5.7. Инженерийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх, инженерийн шугам сүлжээний арчлалт, өргөтгөл шинэчлэлт, эх үүсвэрийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх зориулалтаар дэд бүтцийн санг байгуулна.

2. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ХОТ

2.1. Сургууль, цэцэрлэгийн хүртээмж

- 2.1.1. 2-5 насны хүүхэд бүрийг цэцэрлэгт хамруулахыг зорьж, бүлэг дүүргэлтийг стандартын түвшинд байлгана.
- 2.1.2. Хүүхэд өнжүүлэх болон хөгжлийн төвийг хэрэгцээнд тулгуурлан барьж байгуулна.
- 2.1.3. Цэцэрлэгийн хоол болон ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдын үдийн хоолны стандартыг шинэчлэн, илчлэгт анхаарч, шим тэжээл, амин дэмээр баялаг хоол, сүү сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.
- 2.1.3.1. “Сүү” хөтөлбөрийг хамтын санхүүжилтээр дэмжиж, цар хүрээг нэмэгдүүлнэ.
- 2.1.3.2. Сургууль, цэцэрлэгийн хүнсний хангамжийн оновчтой тогтолцоог хуульд нийцүүлэн нэгдсэн хангамжийн төвийг байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.
- 2.1.3.3. Улаанбаатар хотод хүүхдийн хоол, хүнсний бүтээгдэхүүний хяналт, баталгаажуулалтыг бэхжүүлэх хүрээнд хяналтын лаборатори шинээр байгуулна.
- 2.1.4. Ерөнхий боловсролын сургуулиудад шүдний кабинет байгуулж, “Эрүүл шүд” хөтөлбөрийг эрчимжүүлнэ.
- 2.1.5. Ерөнхий боловсролын сургуулийн хэрэгцээ өндөртэй байгаа гэр хорооллын 52 байршилд хүн амын нягтаршил, өсөлт, хүртээмжийг үндэслэн гэрт хамгийн ойр сургууль барих ажлыг шат дараатай хэрэгжүүлж, амьдарч буй орчиндоо чанартай боловсролын үйлчилгээ авах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 2.1.6. Ерөнхий боловсролын сургуулийн анги дүүргэлтийг стандартад ойртуулан, багш нарын ачааллыг бууруулах урамшууллын зохицуулалтыг хийнэ.
- 2.1.7. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгт хотын соёл, эрүүл мэндийн боловсрол олгох хөтөлбөрийн боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

2.2. Эрүүл мэндийн үйлчилгээний хүртээмж

- 2.2.1. Шинээр байгуулах 14 хотод 20 минутын зайд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авах нөхцөл боломжийг бүрдүүлж, чанар, хүртээмжийг дээшлүүлнэ.
- 2.2.2. “Элэг бүтэн Монгол”, “Эрүүл шүд”, “Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол” хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.
- 2.2.3. Эрүүл мэндийн үзлэг, эрт илрүүлгийг оновчтой, эрсдэлд суурилсан байдлаар тасралтгүй үргэлжлүүлнэ.

- 2.2.4. Бүх нийтийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх, эрүүл зан үйл, амьдралын зөв дадал хэвшлийг сайжруулах, зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилсан сэргийлэх, нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих төвүүдийг байгуулна.
- 2.2.5. Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал, гамшиг, онцгой байдлын үеийн эрүүл мэндийн байгууллагын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээ авах чадавхыг сайжруулна.

2.3. Хүний хөгжил, нийгмийн хамгаалал

- 2.3.1. Боловсрол, эрүүл мэндийн салбарын ажилчдыг мэргэшүүлэх, чадавхжуулах, нийгмийн баталгааг хангах төсөл хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлнэ.
- 2.3.2. Хүүхэд**
- 2.3.2.1. Улаанбаатар хот орчмын ногоон бүсэд байгаа хүүхдийн зусланг төрөлжсөн хөтөлбөртэй болгож, зуны болон өвлийн амралтаа бүтээлч байдлаар өнгөрүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.
- 2.3.2.2. Хүүхдийн тоглоомын талбайн стандартыг хангуулж, арчлалт үйлчилгээг оршин суугчдын оролцоотойгоор тоглоомын талбайн аюулгүй байдлыг хангана.
- 2.3.2.3. Сургуулийн боловсролын хөтөлбөрт эрүүл мэнд, хог хаягдал, байгаль орчин, ажил мэргэжил, замын аюулгүй байдлын талаар салбарын мэргэжилтний хичээлийг нэвтрүүлнэ.
- 2.3.3. Залуучууд**
- 2.3.3.1. Төв цэнгэлдэх хүрээлэнг 4 улирлын турш ашиглах боломжтой, орчин үеийн спорт цогцолбор, амралт чөлөөт цагийн төв болгон хөгжүүлж, залуучуудын спорт, соёлын арга хэмжээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.3.2. Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэхэд дэмжлэг үзүүлэх инкубатор төвийн үйл ажиллагааг идэвхижүүлнэ.
- 2.3.3.3. Хүүхэд залуучуудын согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх хөтөлбөрийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.
- 2.3.3.4. Шинэ тутам хөгжиж байгаа цахим спортын арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 2.3.4. Гэр бүл**
- 2.3.4.1. 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг яслийн үйлчилгээнд хамруулах, цэцэрлэгийн хүүхэд хүлээн авах, тарах цагийн зохицуулалтыг хийх замаар эцэг, эхчүүд ажил хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.4.2. Идэвхтэй, бүтээлч иргэн, гэр бүлийг төлөвшүүлэх бодлогын хүрээнд “Аав, эрчүүд”, “Чанартай амьдрал-аавуудын оролцоо” хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлнэ.
- 2.3.4.3. Хүртээмжтэй үйлчилгээний төвүүдийг оршин суугчдын хэрэгцээнд тулгуурлан шинэчлэн сэргээнэ.

2.3.5. Ахмадууд

- 2.3.5.1. Ахмадуудад төрөлжсөн үйлчилгээ үзүүлэх төвийн үйл ажиллагааг эрэлтэд нийцсэн байдлаар зохион байгуулж, идэвхтэй насжилтыг дэмжинэ.
- 2.3.5.2. Ахмадын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 2.3.6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тэгш хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг шинээр тавих гудамж, зам, нийтийн тээвэр болон төрийн байгууллагуудад мөрдүүлнэ.
- 2.3.7. Нийслэлийн төрийн албан хаагчдыг цахимаар, зайнаас, гэрээс ажиллах ажил эрхлэлтийн уян хатан зохицуулалтыг өргөжүүлнэ.

2.4. Олон төрөлт нийтийн тээвэр

- 2.4.1. Олон төрөлт нийтийн тээврийг хөгжүүлэх бодлогын баримт бичгийг боловсруулна.
- 2.4.1.1. Метроны бүтээн байгуулалтын ажлыг үргэлжлүүлнэ.
- 2.4.1.2. Тусгай замын автобус (BRT)-ыг нийтийн тээврийн үйлчилгээнд нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлнэ. Агаарын дүүжин замын тээврийг нэвтрүүлж, зориулалтын зогсоол, дэд бүтцийг байгуулна.
- 2.4.1.3. Нийтийн тээврийн автобусны үйлчилгээний чиглэл, сүлжээ, эгнээг оновчилж, эрэлтэд тулгуурлан хүртээмжтэй байдлаар шийднэ.
- 2.4.1.4. Гэр хорооллын нийтийн тээврийн хүртээмжгүй бүсэд 16 чиглэлийн дунд оврын автобусны үйлчилгээ, автобусны буудлуудыг ашиглалттай болгох ажлыг хувийн хэвшилтэй хамтран эхлүүлнэ.
- 2.4.2. Цэвэр, аюулгүй, мэргэшсэн жолооч бүхий Улаанбаатар хотын такси үйлчилгээний стандартыг бий болгоно.
- 2.4.3. Нийтийн тээврийн удирдлага, мэдээлэл, хяналтын ухаалаг системийг зорчигчдын эрчимжилтэд тулгуурлан ажилладаг байдлаар зохицуулна.

2.5. Авто замын хүртээмж

- 2.5.1. Улаанбаатар хотод шинэ тойрог замын сүлжээг үе шаттайгаар хөгжүүлж, дамжин өнгөрөх тээврийн хэрэгслийн тоог бууруулан түгжрэлийг багасгана.
- 2.5.2. Туулын хурдны зам болон Сэлбэ сэргэлт замыг үе шаттайгаар барьж байгуулна.
- 2.5.3. Хотын төвд 55 км дугуйн замын маршрутыг явган болон ногоон байгууламжтай хамт төлөвлөж, бүтээн байгуулалтыг эхлүүлнэ.
- 2.5.4. Их тойруугийн Баруун болон Зүүн 4 зам, Нарантуул, 32 тойргийн уулзвар болон Саппорогийн уулзваруудыг давхар болгох ажлыг эхлүүлнэ.

1117145633
УХА0612 90773

- 2.5.5. Улаанбаатар хотын авто замын үндсэн сүлжээг хөгжүүлж, гол, туслах гудамж замыг шинээр барьж, Нарны замын зүүн өргөтгөл, Өнөр хорооллын гудамж, Улаанхуарангийн гудамж, Үйлдвэрчний эвлэлийн гудамж, Чингэлтэйн өргөн чөлөө, Яармагийн шинэ замыг өргөтгөн шинэчилнэ.
- 2.5.6. Улаанбаатар хотод “бүрэн гудамж” стандартыг нэвтрүүлнэ.
- 2.5.7. Туулын авто замыг нисэхийн хурдны автозамтай холбох “Наадамчдын гүүр” төслийг хэрэгжүүлнэ.
- 2.5.8. Өөдөө тэмүүлэх Монгол “Гөү-Монголиа” гүүрийг шинэ тойрог замтай холбон Туул гол дээгүүр бүтээн байгуулна.
- 2.5.9. Авто зогсоолын хүртээмжийг нэмэгдүүлэх хүрээнд газар дээрх, газар доорх, автомат олон давхар, их багтаамжийн зэрэг бүх төрлийн авто зогсоолыг хувийн хэвшилтэй хамтран хамтын санхүүжилт, менежментийн зарчмаар барьж байгуулах “Авто зогсоол хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлнэ.

3. НОГООН ХОТ

3.1. Хүнсний хангамж, чанар, аюулгүй байдал

- 3.1.1. “ХҮНСНИЙ ХУВЬСГАЛ” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, чанарын хяналт удирдлагын тогтолцоог сайжруулж, гол нэр төрлийн 19 бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэлийг бодлогоор дэмжинэ.
- 3.1.2. Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого, Шинэ хоршоо хөдөлгөөний үр дүнд Улаанбаатар хотын иргэдийг хямд чанартай, эрүүл, аюулгүй дотоодын хүнсний бүтээгдэхүүнээр хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 3.1.3. Загас, загасан бүтээгдэхүүнийг хүнсний хэрэглээний бүтцэд оруулж, нийлүүлэлтийг дотоодоос бий болгох боломжийг хувийн хэвшилтэй хамтран бүрдүүлнэ.
- 3.1.4. Жимс, жимсгэнийн нэр төрөл, үйлдвэрлэлийг дэмжиж, хотын хүн амыг амин дэм бүхий жимс, жимсгэнээр хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 3.1.5. Сүү, цагаан идээ үйлдвэрлэх жижиг, дунд үйлдвэрийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр дагуул хотуудад хөгжүүлж, нэмэгдэл уураг, уургийн бэлдмэл зэрэг бүтээгдэхүүнийг экспортод гаргах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 3.1.6. Эрчимжсэн аж ахуй эрхлэх зориулалттай бүс нутгийн хил заагийг тогтоож хөдөө аж ахуйн төрөлжсөн кластер хэлбэрээр хөгжүүлэхэд хувийн хэвшлийг дэмжинэ.
- 3.1.7. Хүнс, нарийн ногоо, жимс жимсгэнэ, мах махан бүтээгдэхүүний хадгалалт, борлуулалтын цогцолбор төвүүдэд нийт 50,000 тн багтаамжтай агуулахыг барьж байгуулан хотыг эрүүл, баталгаатай хүнсээр хангах тогтолцоог анхаарч, төр хувийн түншлэлээр шийднэ.
- 3.1.8. Мах, махан бүтээгдэхүүнийг боловсруулах, борлуулах орчин үеийн стандартын шаардлага хангасан цогцолборыг Эмээлт болон Налайхад

байгуулж, суурьшлын бүсэд амьд мал оруулахгүй, дамжин өнгөрүүлэхгүй байх арга хэмжээг авна.

3.2. Ногоон байгууламж

- 3.2.1. Хотын ногоон байгууламжийг төрөлжүүлж, иргэд оршин суугаа газраасаа 400 метр дотор амарч, тухлах ногоон байгууламж, цэцэрлэгтэй болох боломжийг бүрдүүлнэ.
- 3.2.2. Улаанбаатар хотын ойр орчимд хөв цөөрөм байгуулж, байгалийн нөхөн сэргээлтийг бүрдүүлэхээс гадна иргэдийн ая тухтай амрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ. Уг ажлыг хэрэгжүүлэх хувийн хэвшлийг дэмжинэ.
- 3.2.3. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги төлөвлөгөө, “Улаанбаатар хотын цэцэрлэгжүүлэлтийн мастер төлөвлөгөө”-тэй уялдуулан 1 хүнд ногдох ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.
- 3.2.4. Айл өрх хашаандаа мод тарих, ногоон байгууламж байгуулах санал санаачилгыг урамшуулан, мод ургуулах дадлыг бий болгох арга замаар дэмжиж ажиллана.
- 3.2.5. Туул, Сэлбэ, Улиастай, Наран, Дунд голын эргийн дагуу, дэд төвүүдэд иргэд амарч зугаалах, спортоор хичээллэх ая тухтай орчин, уул толгодтой холбогдсон хотын ногоон сүлжээ, дугуйн болон гүйлтийн замын холболтын ажлыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр эхлүүлнэ.
- 3.2.6. Төвлөрсөн дэд бүтцээс алслагдсан гэр хорооллын бүсэд гэр бүлээрээ чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх таатай орчныг бүрдүүлсэн, эрчим хүчний хэмнэлт бүхий ногоон “Нийтийн ахуйн үйлчилгээний төсөл”-ийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлнэ.
- 3.2.7. Барилга байгууламжийн дээврийн хур борооны усыг цуглуулах технологийн шийдлийг дэмжиж, айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагын ахуйн хэрэгцээ, ногоон байгууламжийн усалгааны хэрэглээг хэвшүүлнэ.

3.3. Агаар, хөрс, дуу чимээний бохирдол

- 3.3.1. Ундны усны шугамыг зэс хоолойгоор солих судалгаа хийж, усны зэвийг арилгах зорилгоор цэвэр усны шугамыг шинэчлэх ажлыг үе шаттайгаар эхлүүлнэ.
- 3.3.2. Харгиа цэвэрлэх байгууламжийг Эмээлт аж үйлдвэрийн парк руу нүүлгэн шилжүүлж, хөрсний нөхөн сэргээлтийг хийнэ.
- 3.3.3. Гэр хорооллыг орон сууцжуулах, цэвэрлэх байгууламжийн тархмал дэд төвүүдийг шинээр байгуулах замаар нүхэн жорлонгийн тоог бууруулж, хөрсний бохирдлыг бууруулах стандарт, нөхөн сэргээх, ногоон байгууламжуудыг бий болгох ажлыг иргэдийн оролцоотойгоор цогц хэлбэрээр авч хэрэгжүүлнэ.

- 3.3.4. Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж байгаа уурын зуухны технологийн шинэчлэлийг дэмжих замаар түүхий нүүрсний хэрэглээг халж, хаягдал утааг бууруулах арга хэмжээг авна.
- 3.3.5. Дуу чимээний мэдрэгчийг суулгаж, оновчтой зохицуулалтыг хийх замаар дуу чимээний бохирдлыг бууруулна.
- 3.3.6. Ногоон байгууламж, орчны тохижилт, авто замын түгжрэл, хог хаягдал, хөрс, агаарын бохирдлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн ногоон хөгжлийн сантай болно.
- 3.3.7. Ногоон зээлийн санхүүжилтээр гэр хорооллын айл өрхүүдийн амины орон сууцны дулааны алдагдлыг бууруулах бодлого баримталж сууцаа дулаалах, утаагүй халаалтын хэрэгсэлд шилжих нөхцөл боломжийг бүрдүүлэх, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлнэ.

3.4. Хог хаягдлын менежмент

- 3.4.1. Хувийн хэвшилд суурилсан хог хаягдлын менежментийн тогтолцоонд шилжинэ.
- 3.4.2. Хотын гудамж талбайн цэвэрлэгээ, хог ачиж тээвэрлэх үйлчилгээг түгжрэлийн ачаалалгүй цагаар буюу шөнийн хуваарьт шилжүүлэх ба үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 3.4.3. Дахин боловсруулах боломжтой хаягдал буюу дахивар цуглуулж тээвэрлэх тусгай хуваарьтай тээврийн үйлчилгээг хувийн хэвшилтэй хамтран нэвтрүүлнэ.
- 3.4.4. Дүүрэг бүрд хог хаягдлыг хүлээн авч ангилан ялгах дундын бичил төвүүдийг бий болгоно.
- 3.4.5. Автомашин болон автомашины гаралтай хог хаягдлыг ангилах, дахин боловсруулах үйлдвэрийг хувийн хэвшилтэй хамтран барьж байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.
- 3.4.6. Хог ангилан шатаах замаар эрчим хүч үйлдвэрлэх үйлдвэрийг барьж, төвлөрсөн хогийн цэгүүдийн менежментийг сайжруулна.
- 3.4.7. Лаг хатаах, шатаах үйлдвэрийг байгуулна.

4. ОРЛОГОТОЙ ХОТ

4.1. Хувийн хэвшлийг дэмжинэ

- 4.1.1. Эрчим хүч, дулаан, ус, хог хаягдлын менежмент, нийтийн тээвэр, хүнсний хангамжийг чиглэлийн төслүүдийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.
- 4.1.2. Стандартад нийцсэн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх үйлдвэрлэл, үйлчилгээг нэвтрүүлэхэд тулгарч буй саад бэрхшээлийг арилгаж, иргэд бизнес эрхлэх орчинг сайжруулж, зөвшөөрлийн тогтолцооноос стандарт хангасан тогтолцоонд шилжих орчинг бүрдүүлнэ.

- 4.1.3. Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарыг дээшлүүлэх, стандарт хангасан бүтээгдэхүүнийг борлуулахад хотын зүгээс түнш байгууллагуудтай болж зах зээлээ өргөтгөхөд нь дэмжлэг үзүүлнэ.
- 4.1.4. Улаанбаатар хотод гарааны бизнес эрхлэгч, инновац, судалгаа хөгжүүлэгчдэд зориулсан хөнгөлөлттэй санхүүжилтийг нэмэгдүүлж бодлогоор дэмжинэ.

4.2. Нийслэлийн өмчийн зөв менежмент

- 4.2.1. Нийслэлийн өмчит хуулийн этгээдүүдийг хөрөнгийн биржээр дамжуулан нээлттэй компани болгох шинэчлэлийг эхлүүлж, засаглалыг сайжруулан нийгэм, эдийн засгийн үр ашгийг дээшлүүлнэ.
- 4.2.2. Нийслэлийн өмчийн бүртгэл, хяналтын менежментийг сайжруулах цогц арга хэмжээ авч, өмчийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах замаар өмчийн үнэ цэнийг өсгөн үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.
- 4.2.3. Нийслэлийн өмч дэх үл хөдлөх хөрөнгүүдийн түрээсийн орлогыг үнэт цаасжуулах замаар хөрөнгийн зах зээл дээр хөрөнгө босгож, өмчийн үнэ цэнийг өсгөн, ашиглалтыг сайжруулна.
- 4.2.4. Хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани, сангуудын үйл ажиллагааг эрчимжүүлж, хөрөнгө оруулалт татах замаар Улаанбаатар хотын хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан эдийн засгийн үр ашиг бүхий төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлнэ.

4.3. Хотын соёл, спорт урлаг, аялал жуулчлал

- 4.3.1. Дэлхийн “Бүтээлч хотуудын сүлжээ”-д нэгдэж соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийн салбараар хотын эдийн засгийг өсгөж, хотын соёлыг дээдэлсэн иргэнийг төлөвшүүлнэ.
- 4.3.2. Гандантэгчилэн хийд, Богд хааны ордон музей, “Кино үйлдвэр” орчим зэрэг хотын түүх, соёлын өвийг хамгаалан, төрөлжүүлэн хөгжүүлнэ.
- 4.3.3. Дамбадаржаа хийдийг сэргээн засварлаж, түүх соёлын өвийг хадгална.
- 4.3.4. Улаанбаатар хотын музейг шинэчлэн барьж байгуулна.
- 4.3.5. Нийслэлийн онцлогт тохирсон, түүх, археологи, нүүдлийн соёл, зан заншил, шашны биет болон биет бус түүх соёлын өв, байгалийн өвөрмөц байдлыг бүртгэлийн сан үүсгэж, нийтийн хүртээл болгон танилцуулан аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн болгоно.
- 4.3.6. Нийтийн биеийн тамирыг эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маяг, аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг болгож, хотын спортын орчин нөхцөл, төвлөрсөн байр, 3х3 стандарт хангасан сагсан бөмбөгийн талбайн бүтээн байгуулалтыг үргэлжлүүлнэ.

- 4.3.7. “Улаанбаатар” олон улсын кино наадам, сонгодог урлагийн гала тоглолтыг жил бүр зохион байгуулдаг уламжлалыг үргэлжлүүлж, иргэд болон жуулчдыг татах уран бүтээлийн өвөрмөц санг баяжуулна.
- 4.3.8. Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжих инкубатор-төвийн үйл ажиллагааг байгуулна.
- 4.3.9. Виртуал технологийг ашиглан музей, түүх, соёлын өвийн санг бий болгон ухаалаг аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.

4.4. Дагуул хот ба аж үйлдвэрийн парк

- 4.4.1. Налайх, Багануурыг улсын зэрэглэлтэй хот, Багахангайг Улаанбаатар хотын дагуул хот болгон хөгжүүлнэ.
- 4.4.2. Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах зорилтын хүрээнд “**Шинэ Зуунмод**” хот байгуулна.
- 4.4.3. Хүнсний нарийн ногоо, жимс жимсгэнэ ургуулах хүлэмжийн аж ахуйг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хөгжүүлэх замаар иргэдийг жилийн 4 улирлын туршид эрүүл, аюулгүй хүнсээр хангах боломжийг бүрдүүлэх “**Агро-Сити**” дагуул хотыг байгуулна.
- 4.4.4. “**Шарга морьт**” дагуул хотод амралт, хот орчмын аялал жуулчлалын бүсийг бий болгоно.
- 4.4.5. Улаанбаатар хотын хөгжлийг тэтгэж, ажлын байр, төвлөрлийг сааруулах аж үйлдвэрийн паркийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлнэ. Үүнд:
- 4.4.5.1. Багануурын “Нүүрс-Химийн цогцолбор” үйлдвэрлэл технологийн парк
- 4.4.5.2. Багахангайн хөнгөн үйлдвэрлэл голлосон үйлдвэрлэл технологийн парк
- 4.4.5.3. Налайхын барилгын материалын үйлдвэрлэл, технологийн парк
- 4.4.5.4. Эмээлт эко аж үйлдвэрийн паркийн бүтээн байгуулалт, арьс ширний үйлдвэрүүдийг нүүлгэх ажлыг дуусгана.
- 4.4.6. Улаанбаатар хотын төвлөрлийг бууруулах, хотын автозамын ачаалал, бараа эргэлтийг сайжруулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх хүрээнд баруун, зүүн бүсэд ачаа тээврийн төвийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр байгуулна.

5. АЮУЛГҮЙ ХОТ

5.1. Хүрээлэн буй орчны оновчтой төлөвлөлт

- 5.1.1. Барилга, байгууламжийн орц гарцыг чөлөөтэй саадгүй болгож, өндөр хашаа, хаалтыг буулгаж, нам дор бут сөөгөн хашаажуулах бодлого хэрэгжүүлснээр амьдрах орчинг сайжруулна.
- 5.1.2. Хүүхдийн тоглоомын талбай, гудамж, явган хүний зам, нүхэн гарц, бичил цэцэрлэгт хүрээлэн дэх гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг нэмэгдүүлнэ.

- 5.1.3. Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж, агаар сэлгэгч болон цэвэршүүлэгчийн систем нэвтрүүлж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.
- 5.1.4. Гэмт хэргийн эрсдэл өндөртэй байршлуудад иргэдийн саналаар ухаалаг камер, автомат дугаар уншигч, эргүүлийн дрон зэрэг дэвшилтэт технологийг ашиглана.

5.2. Инновац, хиймэл оюун ухаан, цахим үйлчилгээ

- 5.2.1. Эрүүл аюулгүй орчныг бий болгох зорилгоор камерын нэгдсэн системийг бий болгоно.
- 5.2.2. Гэрлэн дохиог их өгөгдөлд суурилсан тооцооллоор оновчилж, замын цагдаагийн хөдөлгөөн зохицуулалтыг бууруулна.
- 5.2.3. Хотын бохирдол, гамшиг осол, аюулгүй байдлын мэдээллийг цаг алдалгүй мэдээлэх "IoT" камер, мэдрэгч төхөөрөмжүүдийг суурилуулна.
- 5.2.4. Улаанбаатар хотын дулаан хангамжийн системийг ухаалаг системд холбож засвар, үйлчилгээ, хөрөнгө оруулалтыг оновчтой болгоно.
- 5.2.5. "E-Mongolia" шинэчлэлийг нийслэлийн төрийн захиргааны болон үйлчилгээний байгууллагуудад бүрэн нэвтрүүлж, мэдээллийг ил тод болгож, иргэдийн цаг хугацаа, хөрөнгө мөнгийг бодитойгоор хэмнэнэ.
- 5.2.6. Нийслэлээс олгогддог бүх төрлийн зөвшөөрлийг цахимжуулах ажлыг үргэлжлүүлж, төрийн үйлчилгээний хурд, чанарыг нэмэгдүүлнэ.
- 5.2.7. Барилга байгууламж болон инженерийн дэд бүтцийн мэдээллийг нэгтгэж, хот төлөвлөлтийн бичиг баримтын хамт цахимаар ашиглах боломжийг бий болгож, бодлого боловсруулахад ашиглана.

5.3. Гамшгийн бэлэн байдал

- 5.3.1. Онцгой байдлын байгууллагын аюул гамшгаас хамгаалах техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн болон албан хаагчдын чадавхыг сайжруулж, бэлэн байдлыг бэхжүүлнэ.
- 5.3.2. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад иргэд олон нийтийн оролцоо, мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлнэ.
- 5.3.3. Хот төлөвлөлт, барилга байгууламжийн стандарт, норм, дүрэм журмыг боловсронгуй болгоно.
- 5.3.4. Их өгөгдөлд суурилсан гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх системийг эхлүүлнэ.
- 5.3.5. Хотын уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй байдлыг сайжруулах чиглэлээр төлөвлөлт, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.
- 5.3.6. Морин уулын цаг уурын доплерын радарын станцыг ашиглан цаг агаарын аюулын бодит мэдээг тодорхойлон олон нийтийн радио телевиз, боломжит

мэдээллийн сувгийг ашиглан зарлан мэдээлж, аюулаас урьтаж иргэд бэлэн байдалд орох боломж нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

5.3.7. Газрын тосны бүтээгдэхүүн, тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлын хяналтыг сайжруулна.

5.3.8. Сэлбэ болон Туул голд үерийн аюулаас сэргийлсэн тохируулга бүхий хөв цөөрөм, усан сан байгуулна.

5.3.9. Үерийн далан, ус зайлуулах шугамын өргөтгөл, усны хаялагын шинэчлэлтийг хийж, усанд автдаг зам, явган замын тоог бууруулна.

